

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO.

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCE,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA.

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS,
*manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Martis undecimâ mensis
Februarii, anno Domini M. DCC. LXVI.*

M. BERNARDO DE JUSSIEU,
Regi à Consiliis & Secretis, Regiæ Scientiarum Academiæ, Regiæque
Societatis Londinenfis Socio, & in Horto Regio Botanices
Prodemonstratore, Doctore Medico Præfide.

An Rabiei opium?

I.

ABIES canina morbus naturâ ferox, moribus inconditus, eò miserabilior, quod miserationis partem ad se metus detorqueat, quo, quasi signo dato, concitantur in fibra nervea feræles orgiæ, quo sputa & morsus late dispergunt virus, pœnam consortii, quo velut attonitus repente hominem homo exuit; rabies, inquam, canina morbus est asper tactu, quem Medicina palpando efferavit quandoque, raro mansuescit. Per ætatem fervidam, per hiemem summam; prope æquatorem, prope polos; à vîctu putrido, à negato potu spontaneus animalia sæpe afficit. Docent etiam observata eundem morbum in hominibus absque prævio contagio sæpe nasci. Testis est juvenis qui post viginti quatuor horas à demorsa inter præcipitis iræ furias digito indice in hydrophobiam fere subito lethalem incidit. I estis est ille liçtor de quo Boerhaavius, qui objecto solis radiis, per calidissimam tempestatem nudato capite, solo fere vini spiritu, per solidum diem usus, pessimum febris ardentissimæ & rabiei connubium expertus est. Sed longe plures absque suscepto contagio morbus adoritur, cum via multiplici ad intima corporis penetralia rabiosum virus grassari possit. Canis enim cum sanguinem de vena hydrophobi missum lamberet, hydrophobus ipse factus est. Mulier postquam coierat cum hydrophobo conjuge, ipsa in hydrophobiam incidit. Cæterum evincunt historia Medici nullum forte venenum subitilius esse & potentius. Narrante Condomino mortua intronissio in sanguinem toxico animalia indi impune comedunt. Observat Rhedi viperæ venenum ei quicumque hauserit esse innoxium. Verum dum pater hydrophobus malefida per oscula salivam liberis dispergeret hydrophobia perierunt. Dum lupi senioris carnes in varia obsoniorum genera parabantur à venatoribus, qui ex iis comederunt non multo post tempore rabie correpti sunt. Neque à contagio liberat morsus levitas. Si enim Hildano fides, scalpto tantum unguibus à fele rabida pollice, nec fere offensâ epidermide, juvenis hydrophobus periit. Solet autem circa quadragesimum à causa suscepta diem venenum illud evolvi, ubi saliva mediate tantum infecta est. Refert tamen Baccius de olitore qui à gallo gallinaceo in manu vulneratus prima die rabiosus factus est & tertia periit; & contra mulier à cane demorsa per viginti annos nihil sensit incommodi, hocque tantum elapso intervallo, Rabie lethali conficta est. Imo referente Cocchio, excussæ feliciter variolæ in homine quodam hydrophobicum virus excutere simul non valuerunt. Ibi ergo omnia tuta timenda sunt, eoque magis quod curata à morsu rabiosi canis ancilla circa tempus quo demorsa fuerat, singulis annis

cum quodam horrore liquidorum leviter delirabat. *Curatio autem*, quod miserabilis est, *hactenus incerta tam prophylactica quam therapeutica*. Quid ita? Quia causa morbi & ejus in belligerando mos hactenus in obscuro latuit. Qui autem ad symptomata cum neotericis scriptoribus attenderit, is in hoc morbo convulsivos motus deprehendet, adeoque facile medicamenta quibus ad hujus morbi curam assurgitur indigabit.

I I.

UT elucescat natura morbi, attendendum est ad ea quibus se prodit symptomata. Porro scriptores perlegenti foeda passim in Rabie convulsionum spectacula sese offerunt. Juxta Huygentium mulier quardam longe antequam horror aquae sequeretur, in motus convulsivos efferabatur. Boerhaavius primum morbi gradum convulsionibus & subsultibus notat. Tunc obscura irrepit in musculos facies convulsio; hinc enata compressione vacuantur venae, vix implentur arteriae; ergo facies pallida & contracta apparet: dices hoc primo gradu ex inquietudine, ex insomniis, musculos fingi quodammodo ad contractionem non suas. Interim inficiuntur venae pharyngis glandulae, adhæret faucibus mucus tenax & causticus, earum musculos convulsionibus distracturus, si forte liquido quovis dissolvatur. Hinc horror cujuscumque liquidi tantus, ut ad ipsum aquae nomen convellantur, imo ad res instar speculi reflectentes, quod idæam aquae renouent, contremiscant. Venenata musculos faciei ferit saliva, strident dentes, sputa putrida excreantur, & imminet in mordendi occasionem hydrophobi, ductus salivales sic ad copiosiores hujus liquidi adeoque veneni excretionem sollicitantur. Serpit labes circa glottidem: mira fibras ejus invadit contractio: ergo aëre, uno fere tractu, summo impetu, in fibras tensione summâ correptas irruente, per angustissimum ostium sibi viam sternente vox ab humanâ immane discrepat, & dum in gemitus effunditur æger, latratum canis videtur imitari. Sae sunt etiam ventriculi convulsiones, utpote nervis instructo quam plurimis. Simili affectum malo diaphragma & intercostales musculi alternâ relaxatione vix recreantur; inspiratione continuâ dilatatur pulmo; ergo respiratio difficilis, suspiriosa. Maxima est in genitalibus ad orgasmum proclivitas; hinc frequentem vetri tensionem cum feminis involuntario jactuce. J. Aurelianus in hoc morbo notat; hinc narrat Hernandez de bajulo qui, contractis ab hydrophobico viru vesiculis feminalibus, perpetuas pollutiones ad mortem expertus est. Neque tantum in musculis se prodit liquidi animalis inordinatio; regnat etiam in cæteris partibus, quæ licet musculari fibrâ, tamen nervæ non defraudantur: hinc in omnibus sensuum organis funesta mutatio, & æger, modo sibilum, modo tonitruum in omnibus pacatis audit, modo luminis radios reformidante retinâ tenebras captat, nunc fluido nervo cutis papillas distendente aerophobus evadit. Denique excitum tumultus in excretis, in sudore, in urinâ, in facibus, in salivâ, in semine contractionem, tum muscularem, tum si ita loqui fas est, submuscularem nunciant. Quidjam ex apertis cadaveribus erigitur? Bonetus in hominis cujusdam cadavere pulmones nigerrimo sanguine turgent res invenit. Qui enim arteriæ pulmonalis cruor sero tunc defraudatus, inops chyli, lymphæ depauperatus capillarum pulmonis angustias perprepararet? Imo ataxiâ spirituum miram in canalibus hepatico, cystico, choledoco contractionem accersente, fluctuans in ventriculo reperitur biliosa materies. Tandem aucta, paribus de causis venarum contractionem implentur, earum dispendio, arteriæ oclusis contractionem continuâ capillaribus vix deplendæ. Ergo in hocce morbo arteriæ plenæ & venæ vacuæ mutatis vicibus deprehenduntur. Exanthlatis demum per convulsiones liquidis, seralis in cunctis partibus, in cute, in naribus, in linguâ, in pericardio, in musculis, in visceribus apparet siccitas. Si quis ergo morbus, hic maxime ad convulsivos revocandus est.

I I I.

ADVERSUS huncce morbum medicina sæpe strinxit ferrum, sed hebetatum est; jaculavit tela, sed jacuerunt fere imbellia & sine ictu. Constat quidem quoddam, dum pluries, repetitis vicibus, in mare præcipites darentur, rabiem vitasse; sed sanatorum historias evolventi patet, aut horrorem aquæ nondum obtinuisse, aut Medicos curationis testes oculos non fuisse. Aliunde sanatum in binis fratribus absque medellâ malum probat huic veneno minorem quandoque inesse effica-

ciam. Neque fidendum venæ sectionibus etiam repositis. Spontanei enim quidem, non vero contagiosi; eorum, tantum ope ulla refertur curatio. Alii pilos rabiosi canis vulnere applicandos curaverunt, alii animalis jecur salis decepti ratiocin. is potius quam experimentis adducti commendarunt. Sed in Transactis Philosophicis narratur de puero; qui cum hepar totum animalis à quo morsus fuerat, manducasset, post unum tantum à vulnere accepto mensem; horrore aque expertus, periit. Nec meliora sensit Boerhaavius de pulvere Galeni, de remedio Palmarii, de hyanæ pelle, de antilyssio pulvere, de lichene, de cynorrhodonis radice. Ipse mercurius licet in hoc morbo ita famigeratus, tamen in juvene à cane rabido demorso & ejus dosim, quia simul gonorrhœâ laborabat, quotidie assumentem, prophylaxim non attulit, nedum curam. Cur? quia nempe non semper tantâ copiâ pellicitur, everrente mercurio, venenum, quam ut quod superest ad spasmos inutile & effectum reddatur. Cum spasmus autem præcipue Medico res est adeoque confugiendum ad antispasmodica, nec ea secundis ordinis. Non enim in Capuâ pernoctandum, cum Romam occupandi evanidam mox nactus fueris occasionem.

I. N.

OPIUM succus est extracto resinofus, concretus, compactus, fuscus, inflammationi concipiendæ par, fecidus, amarus. Ex Orientalibus Plagis, Perlide & Mogolis Imperio succus ille à papaveris albi foliis & capitibus expressus, inde evaporatione inspissatus & postea in placentarum formam coactus ad nos mittitur. Si analysi subiiciatur opium, varia emergent pro adhibito apparatu phenomena. Primo igitur si coctione, distillatione, infusione tentetur, vapores fecidissimos præbet, qui capita eorum, qui in viciniâ sunt, somnolenta reddunt. Imo exurgens phlegma saporem opii odoremque retinet. Si aquâ coquatur opium, ad superficiem natat oleosa pinguisque materies. Aqua subiecta tertiam opii partem ita dissolvit, ut tamen quid turbidi in dissolutione appareat. Evaporatus liquor extractum aquosum spiritu vini sese maritans præbet. Si contra opio secco spiritus vini rectificatus admoveatur, totum in eo dissolvitur. Sub filtro autem remanet terra non solubilis. Nequè inest in variis hujusmodi præparatis eadem virtus. Contra vero docent experimenta eo magis annihilari virtutem narcoticam; quo major partis votatilis graveolentisque copia in auras dissilatur. Hinc patet cur oleosa materies ad aliquot grana necat canem; cur extractum aquosum Buknerus ad scrupulos duos cani dederit sine noxâ; per 36 autem horas cocti unciam semicem; cur eidem hypochondriaco placidum somnum tinctura opii cum aquâ parata, phrenitidem vero tinctura ex spiritu vini & opio efflorescens (Mat. Med. Geoffroi) attulerit; cur tamen extractum opii spirituosum 36 horas coctum cani impune ad unciam dimidiam Buknerus propinaverit.

Utrum autem sanguis opio concresecat rarescatve, vix aliter nisi experimentis elucidari potest: extractum recenter canis sanguinem & cum laudano liquido mixtum futilantiorum vidit Freind. Refertur in actis Edimburgensibus vase conico, cui inditus erat pulvis opii, sanguinem, ceteris paribus, multo minus compactum fuisse visum quam sanguis ejusdem hominis in alio vase ejusdem figuræ, cui opium immisum non fuerat. Quin etiam transfuso in motum adhuc per vasa sanguinem opio; Bergerus, Freind dissolutum cruorem, pulmones spumeos, cor ab omnibus istiusmodi concretis qui polypi dicuntur, liberum invenerunt. Tandem asseritur cruorem ex Turcarum & Indorum in præliis occisorum cadaveribus post unum aut alterum diem æque fluidum remanere ac si novissime fuissent necati. Dum igitur sanguis opio rarefcit, ingurgitantur encephali vasa, comprimuntur nervorum origines, & hinc somnus. An præterea moleculæ fecidæ, subtiles, mobiles, vix ponderosæ, quibus opium agere probavimus, nervorum cava, sive per poros, sive per venarum nervearum oscula penetrant? An spiritibus animalibus nimis attenuatis condensationem conciliant; tu ne quæsieris scire nefas. Ad eas igitur opii virtutes proprio, quæ in morbis convulsivis eminent. Dicit Van Swieten de epilepsiâ, quod, si ea oriatur ab acri quocunque in nervum erumpente, opiata præsent. Et ob teneram vasorum compagem nervosque generis debilitatem, meditante abortum utero id mali, aut narcoticis per os, aut clysmati-

4.
 blis opio ditibus declinari posse affirmat Riverius. Afferit Boerhaavius ortum ab inordinato spirituum cursu singultum opio sanari. Et ubi drastica ventriculi & intestinorum mulcularum stratum in furias egerunt, vult Tralles ut ad opium, tanquam ad sicram anchoram confugiatur. Sydenhamus; porrecto repetitis vicibus laudano liquido, plures à nephretide calculosa stimulantem nervos, constringente vasa liberavit. In hysterico demum & hypochondriaco malo, ubi ab inæquali tantum liquidi vitalis influxu pendet, laudant opiata, unanimi consensu, omnes Medici. Non igitur temere morbum convulsivum, rabiem nempe, ei pharmaco credimus; cuius in variis convulsionum speciebus tantopere spectata est utilitas, quod aliunde non tremulo, sed vivido experientie lumine collustratum fulget. A rabioso cane demorsa mulier pulveri antilyssio marisque balneo, male tutis adversus insurgentem morbum propugnaculis frustra se commiserat. Trigesimo secundo post morsum inflicto die ita rabie vexabatur, ut aquam horreret: morbus tamen ad opium ita allisit ut recrudescentem denovo ardellione quodam provocante convulsionum seditionem iterum pacaverit.

V.

AT in prædicto casu adhibitus est etiam, alterum ab opio antispasmodicum, moschus. Sane metuendum erat, ne, quemadmodum orientales populi largam opii dosim, absque ullâ corporis mutatione, saltem sensibus obviâ, serunt, ita morbus opium assuetudine & quotidiano usu eluderet. Dum autem intermittebatur, eo medicamento excipiendum erat, quod succenturiatâ virtute ditaretur. Nec me imparatum invenerit, qui, non ad convulsivos, sed ad inflammatorios morbos rabiem revocandam censuerit. In cadaveribus quidem hoc morbo defunctorum organa deglutitionis inflammata Boerhaavius nactum se testatur: sed Bonetus in aliis quandoque nulla inflammationis signa deprehensa esse affirmat. Unde autem id discipinis? quia nimirum, notante Huygentio, non essentialis est huic morbo inflammatio, usque tantum accidit in quibus spasmus diuturniores sunt, aut qui ætate, temperie, &c. ad inflammationem sunt procliviores. Tandem ne quis objiciat opio convulsiones provocari, summopere monemus à fractâ dosi recedendum non esse, ut tuto concludere possis:

Ergo Rabiei opium.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Petrus-Augustinus ADET.

*M. Carolus - Franciscus
THEROUÏDE-DE-VAL-
LUN, Eques.*

M. Bartholomæus MURRY.

*M. Jacobus BARBEU-DU-
BOURG, Regiæ Scientiarum
Academiae Stockholmiensis &
Societatis Regiæ Monspeliensis
Socius.*

M. Anna-Carolus LORRY.

M. Carolus PAYEN.

*M. Joannes - Jacobus MES-
SENCE, Anaomies & Ar-
tis obstetriciæ in gratiam Ma-
ironarum Professor.*

*M. Bernardus - Nicolaus
BERTRAND.*

*M. Gaspardus COCHON-DU-
PUY, Regii ordinis Eques,
Regis Consiliarius & in arce
Mariimâ Rupisfortensi Ana-
omies & Chirurgiæ Profes-
sor Regius.*

Proponebat Parisiis, ANDREAS-BLASIUS PELÉE DE VALONCOUR,
 Senonicus, Regiæ Societatis Agrariæ Parisiensis Socius, Saluberrimæ Facultatis
 Medicinæ Parisiensis Baccalureus, Theseos Auctor, A. R. S. H. 1766.

A SEXTA AD MERIDIEM.